

inod. Fra alle Sider har det i de sidste 10 Aar gjort sig gjældende med stigende Styrke, at man vil af med Oldnordisk for enhver Pris, og selv de, som ere Venner af det Oldnordiske — og hertil hører jeg, jeg sætter megen Pris derpaa, — tro, at dette Sprog er mere stadeligt end gavnligt for det, som man vil have frem, ialtsald er det saa paa den Maade, som det nu drives i Skolerne. Skulde det faae Betydning, saa maatte det tages anderledes op, men saa vilde man jo i Virkeligheden komme ind paa gennemgribende og vidtgaende Reformen. I Virkeligheden vil man jo imidlertid ogsaa opnaa det, som man ønskede dengang, ved at indføre den Bestemmelse, som vi her have foreslaaet istedetfor Oldnordisk. Vi have jo nemlig foreslaaet, at den Tid, som nu anvendes paa Oldnordisk, skal anvendes paa Dansk, idet vi have foreslaaet, at der skal „optages en mundtlig Prøve i Dansk, hvorunder der kræves Kendskab til Modersmaalets Sprog- og Literaturhistorie, belyst ved enkelte Prøver af Hovedværker eller Hovedforfattere“. Jeg vil strax sige, at det naturligvis ikke har været vor Mening, naar der her staar „Sprog- og Literaturhistorie“, at dette da skulde forstås saaledes, at man derigennem skulde tilvejebringe en Mulighed for at sætte det Gamle ind igjen. Vi have ikke tænkt paa, at der skulde gives Drengene en saadan videnskabelig filologisk Uddannelse, hvilket jeg ogsaa tror vilde være vanskeligt, ja vel endog umuligt i Diebliffet, thi saa uheldig ere vi situerede her i Danmark, at vi ikke engang besidde en dansk Grammatik, som det er muligt at give Drengene i Haanden til at lære efter. Ja, vi besidde ikke engang en dansk Ordbog, som vi kunne give Drengene ihænde. Vi have ganske sikkert Videnskabernes Selskabs Ordbog, som begyndte 1780, og som ikke er sluttet endnu, men den er allerede i mange Bind og tillige forældet. Saa er der Molbechs Ordbog, som ogsaa er forældet, og desuden er den udsolgt, saa at den ikke er til at faae i Boghandelen. Dette er, hvad vi have paa Ordbøgernes Omraade (Afskydelse af Lh. Nielsen). Det ærede Medlem for Veile Amts 3die Valgkreds siger Svend Grundtvigs Ordbog, men det ærede Medlem vil vistnok vide, at denne mere er en Rettskrivningsordbog end en virkelig Ordbog, da der i den ikke findes nogen Oplysning om Ordenes Historie eller Ordenes Anvendelse; der findes ingen Sætninger eller Fraser der som Exempler saaledes som i virkelige Ordbøger (Afskydelse af Lh. Nielsen). Ja, hvis det ærede Medlem havde set denne Bog, saa vilde han vide dette (Lh. Nielsen: Jeg eier den selv). Ja, saa har det ærede Medlem ikke læst meget i den. Jeg vil kun herved fremhæve, at den grammatikalske Side af Sagen har ikke været os den

vigtigste, men paa den anden Side vilde jeg meget ønske, at saameget kunde bevirkes paa dette Punkt, at vi virkelig fik en Grammatik og Ordbog, vi kunde være tjente med, og som kunde give Drengene en Uddannelse i Dansk, som kunde have nogen Betydning for dem paa samme Maade, som i fremmede Lande Undervisningen i Modersmaalet har Betydning. Jeg taler just ikke om Stilen; de danske Stile har jeg havt en vis Mistro til, Opgaverne ere overmaade tarvelige og mange Gange overmaade affækkerte, men det Afskjørende har dog været det, at man ønskede, at Drengene skulde kunne skrive det danske Sprog, og der synes jeg, at det er uheldigt, at man i saa høj Grad savner Regler og Veiledning paa dette Omraade. Hvis vi fik en Bestemmelse som denne, vilde det naturligvis komme; hvor der er Trang til Noget, pleier det jo at komme, og man trænger til ganske anderledes at beskæftige sig med det danske Sprog, end man i Diebliffet gjør, hvad der altid har overrasket mig. Men vigtigere end det Punkt, jeg har fremhævet, er, at Drengene skulle beskæftige sig mere med dansk Literaturhistorie, end Tilfældet nu er, og det lægger jeg særlig Vægt paa. Da det ofte er fremhævet, jeg tror allerede af det ærede Medlem for Maribo Amts 5te Valgkreds (Larsen), at dette Lovforslag i høj Grad skyldes det ærede Medlem for Kjøbenhavns 2den Valgkreds (Brix) — og jeg skal strax indrømme, at det ærede Medlem har en væsentlig Del deri —, skal jeg dog sige, at hvad Bortfalden af Oldnordisk og Indførelsen af Prøven i Dansk angaar, erindrer jeg tydeligt, at det er mig, der allerførst har gjort denne Løfte gjældende i det Udvalg, som har bearbejdet Kultusministerens omtalte Skolelov. Hvad Literaturhistorien angaar, er det utvivlsomt, at der ingenlunde lægges den tilbørlige Vægt derpaa, Discipulene lære ikke den danske Literaturs Hovedværker at kjende eller lære dem i ethvert Fald ikke at kjende paa en saadan Maade, at den kan give dem et aandeligt Indhold, som de paa mange Punkter ikke faae i Skolen, fordi de fremmede Sprog, som de lære, ikke komme til dem som Literatur, men i Form af Sildskrivning og Grammatik, som mange Gange gjør dem fjerne af Indholdet af det, de lære, istedetfor at vække deres Interesse. Med Dansk er det derimod saa heldigt, at det forstaa de strax, og derfor kan hele deres Interesse samles om Indholdet. Maa jeg maatte endnu bemærke, at det dog ikke er min Mening, at det just skal være den allernæste Retning i vor Literatur, som skal læses i Skolerne; jeg tror, at det er forsigtigt at sige dette, for at man ikke skal have en Mistanke om, at det skulde være min Mening. Hvis man vil standse ved 1850, vil det være fuldkommen tilstrækkeligt; jeg ønsker aldeles ikke, at Literaturen fra Halvfjerdserne allerede nu skal